

Узакова Магира Кадыралиеванын «Биринчи курстун студенттеринин математикалык билимдериндеги мүчүлүштүктөрдү жоюнун методикалык негиздери (башталгыч билим берүү адистиги үчүн)» аттуу 13.00.02 - окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (математика) адистиги боюнча педагогика илимдеринин кандидаты илимий даражасын изденип алуу үчүн жазган диссертациялык ишине расмий оппоненттин

ПИКИРИ

1. Изилдөөнүн актуалдуулугу. Кыргыз Республикасында жогорку окуу жайларында билим берүү учурда төмөндөгүлөр менен мүнөздөлөт: коомдун туруктуу өнүгүшү, анын билимдүүлүк менен тыгыз байланышы; билим берүүнүн өнүгүүсүн инсандын шыктуулугуна жана билиминин сапатына көз карандылыгы, кесипке багыттап окутуунун керектүүлүгү. Адистерге атаандаштыкка туруштук бере тургандай даярдыктарды берүү, кесиптик мобилдүүлүккө ээ болушун камсыз кылуу, өз жашоосундагы инсандык деңгээлин өнүктүрүү, бүтүрүүчүлөрдүн болочоктогу кесибине компетенттүү болушун калыптандыруу, кесипке багыттап билим берүүнүн актуалдуулугун көрсөтөт.

Диссертациялык иш башталгыч билим берүү адистиктердин студенттеринин болочок кесибине даярдоодо математикалык билим берүү менен, кесиптик компетенттүүлүгүнө керектелүүчү математикалык маданиятын калыптандырууга арналат.

Жогорудагы келтирилген маселелерди чечүүгө арналган диссертациялык иштин темасы актуалдуу жана учурдун талабына туура келет.

2. Диссертацияда берилген илимий жоболордун, жыйынтыктарды жана сунуштардын негизделиш даражасы.

Диссертациянын структуралык түзүмү андагы коюлган 4 милдетке дал келип, алардын ар биринин чечилиши логикалык ырааттуулукта, удаалаштыкта көрсөтүлгөн. Изилдөө киришүүдөн, үч глава жана алардын корутундууларынан, жалпы корутунду жана пайдаланган адабияттардын тизмесинен (211), таблицалардан (26), сүрөттөрдөн (28) жана тиркемелерден турат. Жалпы көлөмү -151 бет, анын ичинен диссертациянын тексти -124 бет. Киришүү бөлүмүндө изилдөөчү теманын актуалдуулугу, иликтөөнүн максаты, милдеттери аныкталып, илимий жаңылыгы, теориялык жана практикалык мааниси, изденүүчүнүн жекече салымы, коргоого сунушталуучу жоболор чагылдырып, апробацияланышы тууралуу маалыматтар берилген.

Биринчи глава “Башталгыч билим берүү адистигиндеги биринчи курстун студенттеринин математикалык даярдыгынын проблемалары” деп аталып, үч

параграфтан турат. Мында диссертант тарабынан проблема боюнча педагогикалык, методикалык жана математикалык адабияттардын илимий анализдери жүргүзүлүп, мектептик математикалык билимдерди жогорлатууга арналган көрүнүктү педагогдордун тажрыйбаларына таянган, студенттердин математикалык билимдерин өркүндөтүүнүн проблемалары аныктаган. Мында, студенттердин математикалык даярдыгынын негизги көрсөткүчтөрү, башталгыч билим берүү адистигинин биринчи курстун студенттеринин математикалык даярдыгын анализи (билимдердин деңгээли жана мүчүлүштүктөр) берилген.

Экинчи глава “Студенттердин математикалык билимдериндеги мүчүлүштүктөрдү жоюнун методикалык негиздери” деп аталып, студенттердин математикалык билимдериндеги мүчүлүштүктөрдү жоюнун жолдору изилденген, мектептин математика курсун кайталоодо бир нече сабактар берилген. Мында, жалпы окуу максаттарынан, конкреттештирилген максаттарга өтүүнү, математиканы окутууда студенттерге жекече мамиле жасоону, оптималдуу окутууда интерактивдүү ыкманы туура колдонуп окутууну сунуштаган. Интерактивдүү окутууну практикада колдонууда педагог-новаторлордун иш-тажрыйбалары тууралуу бул главада кеңири берилген. Окутуунун традициялык жана интерактивдик методдорунун өздөштүрүлөөрүн таблицада салыштырып корсоткон. Ошондой эле, “Мектептин математика курсун актуализациялоо” дисциплинасынын жаңыланган курсун киргизилген жана окуу-методикалык комплекси сунушталган.

Үчүнчү глава “Педагогикалык экспериментти уюштуруу жана анын жыйынтыктары” деп аталып, “Мектептин математика курсун актуалдаштыруу” дисциплинасын окутууда математиканы кесипке багыттоо инновациялык окутуунун усулдарын колдонуу негизинде жана түзүлгөн окуу методикалык комплексинин эффективдүүлүгү текшерилип, диаграммада студенттердин сабакта жетишкендиги модулдун жана диагностикалык баалоонун негизинде көрсөтүлгөн, студенттердин билимдери модулдук-рейтинг системасынын негизинде бааланган. Тыянактардын, жоболордун жана корутундулардын негизделиш даражасы педагогиканын фундаменталдык теорияларына жана педагогикалык эксперименттердин жыйынтыктарына негизделгендиги менен мүнөздөлөт.

3. Иште төмөндөгүдөй жаңы жана ынандымдуу натыйжалар алынган.

- башталгыч билим берүү адистигинин студенттерине математиканы окутуунун учурдагы абалы изилденген, проблемалары

аныкталган, таанып билүү кызыгуусун калыптандыруунун методикалык негиздери (1.1.-1.3 параграфтар) сунушталган.

- келечек кесипти эске алуу менен башталгыч билим берүү адистигиндеги студенттердин мектеп математикасын курсун окутуу практикасын ишке киргизүүнүн педагогикалык шарттары (2.1-2.2 параграфтар) аныкталган.

- “Мектептин математика курсун актуалдаштыруу” дисциплинасын окутуу технологиясы (2.3 параграф) иштелип чыкан.

- иштелип чыккан системанын натыйжалуулугу эксперимент аркылуу текшерилген (3.1-3.3 параграфтар).

4. Изилдөөнүн практикалык мааниси төмөндөгүлөр менен

мүнөздөлөт: Изилдөөдөн алынган теориялык жоболор жана тыянактар, окуу методикалык комплексти, башталгыч билим берүү адистигинин биринчи курсунун студенттерине математиканы окутууда, “Мектептин математика курсун актуалдаштыруу” дисциплинасын өтүүдө пайдаланууга болот; жогорку жана орто окуу жайларында, кадырларды кайра даярдоодо, педагогикалык кесипке колдонууга сунушталат; жогорку окуу жайларынын окутуучулары изилдөөдө берилген интерактивдүү ыкмалардын элементтерин башка окуу дисциплиналарынын окутууда колдонсо болот.

Изилдөөнүн темасына байланышкан Кыргызстандын жогорку окуу жайларында өткөрүлгөн илимий конференцияларда, эл аралык жана республикалык илимий журналдарга жарыялоо аркылуу апробацияланган. Изилдөөнүн жыйынтыктарынын жайылтылышы педагогикалык эксперимент аркылуу жана жогорку окуу жайларында өндүрүшкө киргизүү иш аракеттери аркылуу ишке ашырылган. Изилдөөнүн темасына байланышкан эл аралык жана Республикалык басылмаларда 14 илимий макала жарыяланган.

Диссертациянын мазмуну менен авторефераттын дал келиши: Автореферат диссертациянын мазмунун толук чагылдырып турат.

5. Диссертациянын жасалгаланышында жана анын мазмунунда төмөндөгүдөй мүчүлүштүктөр кездешет:

1. Диссертациянын экинчи главасынын үчүнчү параграфында 100-бетте теңдемени чыгаруунун жолдоруна карата аналитикалык жана графикалык жолдоруна токтолгон, мындан тышкары үчүнчү таблицалык жолун дагы ачык берсе жакшы болмок.

2. Диссертациянын 45-бетте студенттердин жыл башындагы билимдеринин абалы диаграммада көрсөтүлгөн, бирок диаграммада бөлүктөрдүн түстөрү бирдей болгондуктан бааларды ажыратыш кыйла

татаалыраак, ошондуктан диаграммадагы бааларга проценттик көрсөткүчтөрдү берсе түшүнүктүү болмок.

Бирок бул белгиленген мүчүлүштүктөр изилдөөнүн жалпы баалуулугун жана деңгээлин төмөндөтпөйт. Анткени, диссертациянын жыйынтыктары студенттердин математикалык даярдыктарын өнүктүрүү менен математиканы окутуу илимине белгилүү деңгээлде салым кошо ала турган өз алдынча аткарылган иш.

ЖЫЙЫНТЫК

1. Узакова Магира Кадыралиеванын «Биринчи курстун студенттеринин математикалык билимдериндеги мүчүлүштүктөрдү жоюунун методикалык негиздери (башталгыч билим берүү адистиги үчүн)» аттуу 13.00.02 - окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (математика) адистиги боюнча педагогика илимдеринин кандидаты илимий даражасын изденип алуу үчүн жазган диссертациялык иши Кыргыз Республикасынын Жогорку Аттестациялык комиссиянын «Окумуштуулук даражаларды ыйгаруунун тартиби жөнүндөгү жоболоруна» коюлган талаптарга толук жооп берет.

2. Диссертациялык иштин автору 13.00.02 - окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (математика) адистиги боюнча педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын ыйгарууга толук татыктуу.

Расмий оппонент,

С.Нааматов атындагы Нарын Мамлекеттик

Университетинин физика-математикалык

билим берүү кафедрасынын доц.м.а., п.и.к.

2-май 2017-жыл

А.Д.Жунусакунова

Доценттин м.а. А.Д.Жунусакунованын

колун тастыктайм, кадрлар бөлүмүнүн

башчысы

М.А. Акматалиева